

Lausunto

03.05.2026

Asia: VN/25987/2023

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi tartuntatautilaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lääkäriliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hyvin valmistellusta hallituksen esityksestä.

Uudessa tartuntatautilaissa on päivitetty aiemman lain sisältöä ja kirjoitettu Covid-19 pandemian aikaisten kokemusten pohjalta uutta lainsäädäntöä perustellulla tavalla. Lääkäriliitto tukee esitystä ja pitää monia muotoiluja erikseen osoittamatta erinomaisina.

Nostamme omien arvioidemme perusteella kuitenkin muutaman huomion pohdittavaksi lausuntokierroksen jälkeisessä jatkotyössä.

Tartuntatautien ehkäisytyössä, erityisesti vakavampien epidemioiden ja pandemioiden hallinnassa joudutaan hyvinvointialueilla, kuten koko maassa, pohtimaan käytettävissä olevien voimavarojen kohdentamista tarkoituksenmukaisella tavalla. Hyvinvointialueilla joudutaan priorisoimaan tartuntojen ehkäisyä ja sijoittamaan henkilöstöä normaalitoimintaan nähden poikkeavasti. Tällöin myös potilaiden hoitoon ottamisessa joudutaan valikoimaan kiireettömiä hoidettavia tavanomaisesta poikkeavasti. Jotta koko hyvinvointialueiden käytettävissä oleva henkilöstö tulisi optimaalisesti hyödynnettyä tartuntojen ehkäisyn sekä potilaiden hoitamisen tehtäviin, tulee tartuntataudeista vastaavan lääkärin ja hyvinvointialueen vastaavan lääkärin (THL 57§) toimia saumattomasti yhteen. Tartuntatautilaissa tai ainakin sen perusteluissa olisi hyvä korostaa tiiviin yhteistyön merkitystä potilaiden hoidosta vastaavan lääkärin kanssa resurssien käytön optimoimiseksi.

Valtakunnallisessa häiriötilanteiden, laajojen epidemioiden ja pandemioiden johtamisessa (6§) olisi tärkeää, että vastuussa oleva ministeriö saisi kaiken käytettävissä olevan asiantuntijaosaamisen

tuekseen. Kannattaisi harkita THL asiantuntijoiden ja yliopistosairaalaan ylläpitävien hyvinvointialueiden tartuntataudeista vastaavien lääkäreiden muodostaman johdon tukiryhmän säätämisestä, jolloin varautuminen tehtävään kuuluisi normaalitoimintaan ja siihen varattaisiin resurssit myös normaaliaikoina. Kansallisten toimintamahdollisuuksien ymmärtämiseksi ryhmään voisi olla tarkoituksenmukaista ottaa mukaan myös erilaisissa olosuhteissa toimivia muita tartuntatautien vastuulääkäreitä.

Kun LVV:llä on vastuu tartuntatautien torjunnan yhteensovittamisesta valtakunnallisesti, tulisi sillä olla mahdollisuus käyttää harkintaa alueiden olosuhteiden mukaisesti ohjauspäätöksiin pandemiatilanteissa, joissa kansallinen ohjaus joudutaan säätämään suurten väkijoukkojen ja tartuntariskien perusteella. Covid-19 pandemian hallinnassa esimerkiksi Lapin AVIn ja sairaanhoitopiirin välinen yhteistyö tilannekuvan ja ehkäisykäytäntöjen ratkaisemiseksi, oli avainroolissa pandemiatilanteen hallinnassa. Helsinki-Vantaan lentokentän tai suurten satamien matkustajavirtoja varten välttämättömät menetelmät eivät olleet käytännössä toteutettavissa sellaisinaan Lapin 14 rajanylityspaikalla ja AVIn kanssa yhteiset tulkinnot mahdollistivat lainmukaiset ja toimivat ratkaisut alueellisesti. Vastaavalla tavalla olosuhteiden ymmärtäminen tulevilla pandemioilla on välttämätöntä tehokkaan toiminnan tueksi.

Pykälässä 12 säädetään eräiden valtion viranomaisten osallistumisesta tartuntatautien torjuntatyöhön. Listasta puuttuu puolustusvoimat, joka on huomioitava tärkeänä toimijana tartuntatautien torjuntatyössä. Puolustusvoimien mahdollisuudesta antaa virka-apua (105§) myös varusmiesten toimesta tulisi selkeyttää ilmeisesti asevelvollisuuslaissa, jonka tulkinta Covid-pandemian aikaan esti puolustusvoimia antamasta virka-apua sellaisiin tehtäviin, joissa varusmiehet olisivat saattaneet altistua tartunnoille. Puolustusvoimien oma terveydenhuollon henkilöstö on siinä määrin pieni, ettei sen hyödyntäminen virka-apuna ollut mielekäästä.

Rokotussuoja (52§) on perustellusti ehdotettu ja kannatettava myös influenssarokotusten osalta.

Mattila Jukka
Suomen Lääkäriliitto - Finlands Läkarförbund